

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบังต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ปี พ.ศ. 2542

Attitude of Agricultural Technology Faculty's Students

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang toward Herbal Products, in 1998

โดย

นางสาวสุดาวรัตน์ ตั้งจาดูรันต์

T096384

เสนอ

ภาคเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2542

ปพ.

8769ก

2542

เลขที่.....
เลขทะเบียน..... 96384
รับซื้อ..... - 3 JUN 2000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ปี พ.ศ. 2542

Attitude of Agricultural Technology Facult's Students

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang toward Herbal Proucts, 1998

โดย

นางสาวสุดาวรัตน์ ตั้งจาดูรินทร์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนของการศึกษาลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการพัฒนาเกษตร)

เมื่อวันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2542

ประธานกรรมการพิเศษ

 27 / 20 2542

(ผศ. ดร.สุรพล เศรษฐบุตร)

กรรมการพิเศษ

 1.30.1.20 42

(ผศ. ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร)

หัวหน้าภาควิชา

 1.30.1.20 42

(ผศ. ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

เรื่อง : ทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
โดย : นางสาวสุดารัตน์ ตั้งจาตุรนต์
ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนากการเกษตร)
สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(ผศ. ดร.สุรพล เศรษฐบุตร)

๒๑/๑๓๖/๕๒

การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 1853 คนและได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 95 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอนด้วยกัน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ลักษณะแบบสอบถามจะเป็นแบบปลายปิด (Close Form)

จากการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 20 ปี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,300 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีปี 4 และศึกษาอยู่ในภาควิชาบริหารธุรกิจ

ปัจจัยที่นักศึกษาใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเลือกบริโภคจากประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยมีนิตยสารเป็นแหล่งกระจายข่าวสาร นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นวราคาราเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ส่วนประเภทผลิตภัณฑ์ที่นิยมใช้กันมากคือผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ อาทิ แชมพู เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพในด้านความคิดเห็นในการบริโภคนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำเอาสมุนไพรกลับมาใช้ในปัจจุบันให้มีมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งมักมองไปที่ประโยชน์ของสมุนไพรที่ได้รับมากกว่าสารเคมี แต่อย่างไรก็ดีราคาเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ข้อเสนอแนะควรมีการพัฒนาและขยายตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากกว่าเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ผศ.ดร. สุรพล เศรษฐบุตตร ซึ่งเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาแนะนำแนวทางตั้งแต่ต้น อีกทั้ง ผศ. ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร ซึ่งเป็นกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไข และขอขอบพระคุณพ่อแม่ที่เป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดีเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ช่วยให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือในด้านการเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ด้วย ขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ได้สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ทำให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดี หากการศึกษาครั้งนี้บังเกิดผลดี ผู้ศึกษาต้องขอยกความดีนี้ให้กับทุกท่านที่กล่าวถึงข้างต้นด้วย

สุดารัตน์ ตั้งจตุรัตน์
เมษายน 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 วิธีวิจัย	14
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	18
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	29
เอกสารอ้างอิง	32
ภาคผนวก	
- แบบสอบถาม	35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในแต่ละภาควิชา	15
2	ตารางแสดงแผนปฏิบัติการ	17
3	ตารางแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	19
4	ตารางแสดงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	21
5	ตารางแสดงพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	23
6	ตารางแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร	28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สมุนไพรเป็นพืชที่อยู่คู่กับมนุษย์มาเป็นเวลานานแล้ว และสมุนไพรเองก็มีประโยชน์หลากหลายตามแต่ประเภทสมุนไพร อาทิเช่น “เตยหอม” มีสรรพคุณทางแก้คลื่นไส้ บำรุงหัวใจ “ขิง” มีสรรพคุณในทางแก้ท้องขึ้น ท้องอืด ท้องเฟ้อเรอเหม็นเปรี้ยว และยังช่วยแก้อาการคลื่นไส้อาเจียน ช่วยเจริญอาหารเป็นอย่างดี “มะขาม” จัดเป็นยาสมุนไพรที่สามารถลดความดันโลหิตได้ดีมาก “มะระขี้นก” เป็นสมุนไพรที่ช่วยแก้โรคเบาหวานได้ดี “ต้นลูกใต้ใบ” สรรพคุณทางยาก็คือเป็นยาลดไข้ได้ดี ลดความร้อนได้ดีและยังช่วยขับปัสสาวะอีกด้วย บรรเทาอาการปวดเอว ปวดหลัง “หนุมานประสานกาย” สามารถแก้หืดหอบได้ดี แก้แพ้ากาศได้ทั้งแก้ละอองเกสรดอกไม้ แก้ฝุ่นละออง แก้ไอเรื้อรังก็ได้ผล “ฟ้าทลายโจร” สรรพคุณทางยานั้นช่วยแก้ไข้ปวดศีรษะ ครั่นเนื้อครั่นตัว ได้ อย่างชะงักนัก จากตัวอย่างสมุนไพรในช่วงต้นนี้อาจจะมีสมุนไพรบางชนิดเป็นพืชสมุนไพรพื้นบ้านที่เรารู้จักกันดี แต่กระนั้นในปัจจุบันมนุษย์เริ่มที่จะห่างเหินกับการใช้สมุนไพร โดยคนรุ่นใหม่ มักมองและสมุนไพรน่าจะเป็นเรื่องของคนในอดีตซึ่งไม่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเพียงของโบราณ ล้าสมัย มีเพียงคนแก่ คนรุ่นเก่าเท่านั้นที่ยังคงใช้สมุนไพรในการรักษาโรคแบบโบราณ หากแต่ในสมัยปัจจุบันสมุนไพรได้มีการพัฒนาผ่านกรรมวิธีสมัยใหม่ จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยซึ่งช่วยรักษาและบำรุงสุขภาพร่างกาย ไม่แพ้กับผลิตภัณฑ์ในสมัยปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าสมุนไพรไทยได้ถูกปล่อยปละละเลยอย่างน่าเสียดาย ดังนั้นจึงควรที่จะได้ทำการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรและเพื่อเป็นแนวทางการขยายตลาดของผลิตภัณฑ์ในอนาคตต่อไปภายภาคหน้าได้อย่างกว้างขวางขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบทัศนคติของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. ทำให้ทราบความต้องการของนักศึกษาต่อรูปแบบ และลักษณะผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตลอดจนสิ่งอื่นๆของผลิตภัณฑ์สมุนไพร
3. เป็นแนวทางในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อพัฒนาและขยายช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้กระจายได้อย่างกว้างขวางในอนาคต
4. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปวางแผน เผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปที่สนใจในผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์
5. เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านมิให้สูญหายไปในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องทัศนคตินักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลดังกล่าวโดยทำการศึกษาเฉพาะในคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปี พ.ศ.2541

นิยามศัพท์

ทัศนคตินักศึกษา หมายถึง แนวความคิดเห็นของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตรต่อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ในขณะที่นักศึกษานั้นอาจจะได้บริโภคผลิตภัณฑ์หรืออาจไม่ได้บริโภค แต่มีกระบวนการทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาต่างๆช่วยสร้างและขัดเกลาทัศนคติของตัวเอง

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร หมายถึง สมุนไพรที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ นำมาผ่านกรรมวิธีดัดแปลงจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์โดยที่คุณค่าและประโยชน์ของสมุนไพรไม่ได้หายไปและสามารถนำมาใช้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

ในการศึกษาในเรื่องทัศนคตินักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้ทำการตรวจเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้ทำการศึกษาดังนี้

1. ความหมาย
2. วิวัฒนาการของการใช้สมุนไพร
3. ประโยชน์
4. โอกาสและทางเลือก
5. แนวโน้มของตลาด
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. อุปสรรคและปัญหาของการวิจัยยาสมุนไพร
8. ตัวอย่างสมุนไพรที่สำคัญ

1.ความหมายของสมุนไพร

สมุนไพร หมายความว่า ยาที่ได้มาจากพืช สัตว์ แร่ธาตุอาหารจากธรรมชาติ ซึ่งยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายใน หรือยังไม่ได้ผสมหรือเปลี่ยนสภาพ สามารถนำมาใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆและบำรุงร่างกายได้ บริษัท ฟุกเทียเนกรู๊ป อ่างอิงในเทคโนโลยีชาวบ้าน (2541 :8)

สมุนไพร หมายความว่า พืชที่ใช้ทำเครื่องยา ซึ่งหาได้จากป่า พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2530:515)

ยาสมุนไพร หมายความว่า ยาที่ได้จากพฤกษชาติ สัตว์ หรือแร่ ซึ่งยังมีได้ผสมปรุงหรือแปรสภาพ

2.วิวัฒนาการของการใช้สมุนไพร

ศศิธร วสุวัต (2540 : 7) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการการใช้สมุนไพรไว้ว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ ทรงบัญญัติเรื่องเภสัชชันษณะไว้ ดังปรากฏในพระไตรปิฎกเป็นที่แน่ชัดว่า สมุนไพร ได้เป็นที่รู้จักและรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาลแล้ว รายชื่อสมุนไพรและยาที่ปรากฏในหมวด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เภสัชชขันธกะได้แก่ ขมิ้น ขิง ดีปลี สมอ มะขามป้อม มหาหิงค์ เกลือสินเธาว์ ยามงแก่ พุพอง ยาดับกลิ่นตัวแรง ยาตา ยานัตถุ ยาสูดดมและสูดควัน ยาน้ำมันทาศีรษะ การเข้ากระโجمเพื่อขับเหงื่อออก ขี้เถ้าของข้าวสุก แก้วโรคทองชืด ยาทางแก้เท้าแตก ของหอมแก้โรคผิวหนัง เป็นต้น และให้ใช้น้ำเมา น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เนยใส เนยข้น เป็นส่วนผสมของยาได้หมอช็อกโกมารภักจซึ่งเป็นแพทย์ผู้ถวายการรักษาแต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลายได้รับการยกย่องว่าเป็นแพทย์เภสัชสมุนไพรผู้สามารถยิ่งในครั้งพุทธกาล ไทยซึ่งรู้จักใช้ประโยชน์สมุนไพรอยู่แล้ว เมื่อพุทธศาสนาได้เข้ามาเจริญรุ่งเรืองในประเทศเกียรติคุณความรู้สมุนไพรของหมอช็อกโกมารภักจจึงเป็นที่เคารพสักการะในฐานะบรมครูแห่งวงการแพทย์เภสัชสมุนไพรอีกด้วย และนับถือสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันหลักฐานนี้ปรากฏในตำราสมุนไพรเก่าแก่ซึ่งจารึกลงบนใบลานที่ได้พบเห็น เช่น ตำรา คัมภีร์อะติสาร

ในปี พ.ศ. 2310 คัมภีร์โบราณ ตำรายาไทยที่สำคัญต่างๆได้สูญหายหมดใหม่ไปพร้อมกับ การเสียกรุงศรีอยุธยาที่หลงเหลือก็เป็นของเอกชน ความรู้ประจำตระกูลที่หวงแหน เมื่อ พ.ศ. 2375 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์) ด้วยพระราชปณิธานพิเศษมุ่งหวังให้อารามนี้เป็น “มหาวิทยาลัย” จึงดำรัสสั่งให้พระยาบำเรอราชแพทย์ ให้สืบเสาะแสวงหาดาราลักษณะโรคทั้งปวง ให้จารึกลงในแผ่นศิลาประดับไว้ในศาลาต่างๆเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษามาแต่บัดนั้น

พ.ศ. 2432 โรงเรียนแพทย์เปิดสอนครั้งแรกที่โรงพยาบาลศิริราชพยาบาลใช้ยาสมุนไพรกรรมวิธีตามแผนโบราณทั้งหมด ต่อมา พ.ศ. 2456 จึงได้มีการจัดแผนกปรุงยาในลักษณะห้างขายยาฝรั่ง ความสะดวกต่อการเตรียมยา เก็บยา และจ่ายยาแผนโบราณกับแผนปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ายาสำเร็จรูปสะดวกกว่าซึ่งไม่นานตามความเจริญของยาแผนปัจจุบัน ทำให้ยาสมุนไพรโบราณได้ถูกลืมและเลิกใช้ในโรงพยาบาลไปตามลำดับ

3.ประโยชน์ของสมุนไพรที่มีการแบ่งประโยชน์สมุนไพรเป็นด้านต่างๆดังนี้

3.1 ด้านการแพทย์ เภสัช และนักวิชาการ เนื่องจากในปัจจุบันวงการแพทย์ยอมรับในคุณค่าของสมุนไพรที่สามารถนำมารักษาโรคต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้วงการแพทย์และเภสัชได้ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยในห้องปฏิบัติการ ทดลองใช้ และนำผลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขผลิตสมุนไพรเป็นยารักษาโรคต่างๆ ส่วนนักวิชาการหน่วยงานรัฐบาลจะเป็นผู้วิจัยถึง ผลดีผลเสีย ประโยชน์ของสมุนไพรรวมถึงการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรเพื่อใช้เป็นยารักษาโรคให้เป็นธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังเช่น สมจิต โยธะคง (2536 : 358-362) ได้กล่าวถึง พืช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมุนไพรที่ใช้เป็นยารักษา มีมากมายหลายชนิดและนับวันจะมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ครอบงำที่คนไทยมีการเจ็บป่วยและการพัฒนาในด้านนี้กำลังได้รับความสนใจ ทั้งด้านเป็นยารักษาโรคและพืชเศรษฐกิจอีกประการหนึ่งยารักษาโรคแผน ปัจจุบันบางชนิดยังไม่มีประสิทธิภาพในการรักษาโรคบางอย่างดีไปกว่าพืชสมุนไพรดังนั้นพืชสมุนไพรที่ใช้ทำยาจึงมีความจำเป็นและจำเป็นตลอดไปคงอยู่กับความต้องการของมนุษย์

3.2 ด้านกำจัดศัตรูพืช นาย บำรุงเวช (2540 : 13-14) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันเกษตรกรส่วนหนึ่งได้หันมาสนใจกับการใช้พืชสมุนไพรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีพืชสมุนไพร หลายชนิดถูกนำมาใช้เพื่อการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชบางชนิด เช่น สะเดาเป็นหนึ่งในพืชสมุนไพรที่มีการใช้อย่างกว้างขวางในหมู่เกษตรกร สะเดาจัดเป็นพืชสารพัดประโยชน์สามารถนำแทบทุกส่วนของต้นมาทำประโยชน์ ช่อดอกอ่อนเป็นอาหาร ใบและเมล็ดใช้ทำเป็นสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เปลือกนำมาต้มเป็นยาหม้อไทย ลำต้นเป็นไม้ก่อสร้าง ในการสกัดสารสะเดานิยมใช้แอกฮอสอล เป็นสารสกัด ซึ่งใช้ได้สะดวกเหมือนสารเคมีทั่วไป นอกจากนี้สารสกัดยังใช้ฉีดป้องกันและกำจัดศัตรูพืชต่างๆ อีก เช่น พืชผัก พืชไร่ พืชสวน ไม้ดอก ไม้ประดับชนิดต่างๆ ปัจจุบันมีสารสกัดจากสะเดาสูตรน้ำวางจำหน่ายแล้วแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร

3.3 ด้านเครื่องปรุงอาหารไทย ประเวศ วะสี (2538: 9-16) ได้กล่าวว่านอกจากพืชสมุนไพรเป็นยารักษาโรคแล้ว ยังเป็นเครื่องปรุงรสอาหารของคนไทยในชีวิตประจำวันอีกด้วย โดยคนไทยนิยมมักใช้สมุนไพรเป็นเครื่องเทศในการปรุงรสชาติอาหารให้น่ากินยิ่งขึ้น เช่น เครื่องแกง ใช้สมุนไพรเป็นเครื่องเทศ ได้แก่ ขิง ข่า กระชาย หัวหอม กระเทียม พริกไทยเป็นต้น ปรุงรส ใช้สมุนไพรปรุงรส ได้แก่ กระเพรา โหระพา มะกรูด มะนาว สะระแหน่ เป็นต้น

3.4 ด้านเสริมสุขภาพ ไพบูลย์ ไพร่พ่ายฤทธิ (2540 : 174-177) ได้กล่าวว่าสมุนไพรที่เสริมสุขภาพที่รู้จักกันดีคือกระเทียม นิยมบริโภคกันมากเพราะกระเทียม มีสรรพคุณสามารถรักษาโรคต่างๆได้มากมาย คือ หืดหอบ หัวดี หลอดลมอักเสบ ใช้ระงับพิษแผล ฝี ได้ดี กระเทียมที่นิยมบริโภคเพื่อสุขภาพเป็นกระเทียมสด กระเทียมผง กระเทียมอัดเม็ด หรือผลิตภัณฑ์แคปซูลที่มีราคาแพงในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีสมุนไพรชนิดอื่นที่เสริมสุขภาพ เช่น ขิง โสม เป็นต้น

3.5 ด้านการถนอมและบำรุงผิว ทวีศักดิ์ สุนทรนศาสตร์ (2525 : 20) ได้กล่าวว่า สำหรับการใช้สมุนไพรสกัดเป็นครีมบำรุงผิวนั้น มีพืชสมุนไพรหลายชนิด เช่น ว่านหางจระเข้ และจากการวิจัยพบว่า โรคติดต่อเรื้อรังบนผิวหนังเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของไทย ในปัจจุบันยาที่ใช้ในการรักษาโรคติดต่อเรื้อรังราคาค่อนข้างสูง โดยต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ดังนั้นในการพัฒนาสมุนไพรที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นยาต้านเชื้อราบนผิวหนังได้ โดยห้องปฏิบัติการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ (นป.ทผ.) ฝ่ายวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ได้คัดเลือกพืชสมุนไพรกว่า 10 ชนิด นำมาทดสอบผลการต้านเชื้อราในห้องปฏิบัติการกับเชื้อโรคในคนที่แยกได้จากผิวหนังของผู้ป่วย จนได้พัฒนายาเตรียมจากสารสกัดสมุนไพรที่ผ่านการคัดเลือกในรูปแบบยาเตรียมชนิดครีม ให้ชื่อว่า ครีม ไทรลอล เพื่อทดแทนยาปัจจุบัน

3.6 ด้านการศึกษา พืชสมุนไพรเป็นพรรณไม้ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งเพราะมีประโยชน์กับชีวิตประจำวันของมนุษย์เราตามโครงการปลูกพืชสมุนไพรเป็นสวนวนเกษตรหรือเกษตรธรรมชาติของสมเด็จพระเทพ ฯ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์และรวบรวมพืชสมุนไพร เพื่อให้ลูกหลาน เยาวชน และคนทั่วไปได้ศึกษาถึงลักษณะทางสรีระ ทางชีวภาพ การนำประโยชน์ ข้อดี-ข้อเสียของสมุนไพรให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

3.7 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมจิต โยระคง (2536 : 361) ได้กล่าวถึงผลงานวิจัยเรื่องสมุนไพร เป็นตัวบ่งชี้ระดับสารมลภาวะได้ดี เช่น พิกุลมีคุณสมบัติทนทานและดูดกรองแก๊สคลอรีนและซัลเฟอร์ไดออกไซด์ได้ดี ใบมะลิ สามารถแสดงอาการมีแสงสีแดงบนใบเมื่อถูกสารคลอรีน และอื่นๆอีกหลายชนิด พืชสมุนไพรยังช่วยให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติของป่าไม้อย่างแท้จริง

4. โอกาสและทางเลือกของสมุนไพรไทย

ลัดดาวัลย์ บุญรัตนกรกิจ (2539 : 32) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันประชากรโลกพยายามหลีกเลี่ยงสารสังเคราะห์ต่างๆ เพราะทราบภัยที่ว่า สิ่งตกค้างจากสารสังเคราะห์ทั้งหลายมีพิษภัยมากเพียงไร จึงหันกลับมาใช้ยาจากธรรมชาติในโรคที่ไม่รุนแรงมากและน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีต่อสุขภาพประชากรโลก ประเทศไทยมีสภาพดินฟ้าที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของสมุนไพรหลายชนิดและยังมีพื้นที่ป่าอีกเป็นจำนวนมากที่เป็นแหล่งกำเนิดสมุนไพร การปลูกสมุนไพรในอดีตที่ผ่านมายังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐบาลทำให้การผลิตขาดตอนไม่สม่ำเสมอ จำนวนผลผลิตไม่แน่นอน ทำให้ไม่สามารถจัดส่งลูกค้าต่างประเทศได้ตามต้องการ ส่วนใหญ่จะเป็นการเก็บของป่าขาย สมุนไพรบางชนิดเจริญเติบโตได้ดีในประเทศไทย แต่การผลิตมีน้อยต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศทำให้ขาดดุลการค้าปีละมากๆ การที่รัฐบาลไทยกลับมาสนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรรักษาโรคเพิ่มขึ้นและให้ใช้อย่างถูกต้อง เนื่องจากสมัชชาองค์การอนามัยโลกมีมติให้ปี พ.ศ. 2543 เป็นปีสุขภาพดีถ้วนหน้า ได้ให้เงินสนับสนุนประเทศที่กำลังพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่พัฒนาตนเองด้านสุขภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. แนวโน้มตลาดสมุนไพร

พืชสมุนไพรมีค่าทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ ยังใช้กันในรูปตำรับยาสมุนไพรโบราณและในสารสกัดบริสุทธิ์มาเป็นสารตั้งต้นในการสังเคราะห์ยาใหม่ๆ การค้าสมุนไพรเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมยา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไม่มาก แต่กลับเพิ่มมากขึ้นในรูปของอาหารเสริมสุขภาพ และเครื่องสำอาง เพราะข้อจำกัดต่างๆ น้อยกว่าการผลิตยา ทำให้ความต้องการโดยส่วนรวมของสมุนไพรเพิ่มขึ้น

สำนักงานสถิติสหประชาชาติ (United Nations Office) และศูนย์การค้านานาชาติ (International Trade Center) ได้รายงานว่าการนำเข้าสมุนไพรของประเทศต่างๆเมื่อปี 1976 รวมกันมีมูลค่า 355 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปี 1980 เพิ่มขึ้นถึง 555 ล้านดอลลาร์สหรัฐและคาดว่าในอนาคตจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรในปัจจุบัน

ภัสสรา เงินดี (2529) ได้กล่าวอ้างถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรว่า องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) มีนโยบายให้สมาชิกทั่วโลกตื่นตัวเห็นความสำคัญของสมุนไพรและการแพทย์ท้องถิ่นให้ได้รับการฟื้นฟูและมีบทบาทในการแก้ปัญหาความเจ็บป่วยของประชาชนควบคู่ไปกับการแพทย์สมัยใหม่ UNIDO ได้มีนโยบายช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาต่างๆ ให้วิจัยการผลิตยาสมุนไพรใช้เอง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้บรรจุการส่งเสริมการใช้ประโยชน์สมุนไพรให้เป็นนโยบายแห่งชาติในแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529 : 359-370)

ประเทศไทยโดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีความกระตือรือร้นอย่างยิ่งต่อการ ศึกษาคำการใช้สมุนไพรเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐาน และอุตสาหกรรมการผลิตยาจากสมุนไพรแห่งชาติ ซึ่งได้จัดตั้งคณะกรรมการสมุนไพรขึ้นอีก 8 คณะ ได้แก่

1. คณะอนุกรรมการการรวบรวมข้อมูล คัดเลือก และจัดอันดับสมุนไพร
2. คณะอนุกรรมการด้านสรรพคุณและพิษของสมุนไพรในสัตว์ทดลอง
3. คณะอนุกรรมการสรรพคุณและโทษสมุนไพรในคน
4. คณะอนุกรรมการข้อกำหนดมาตรฐาน
5. คณะอนุกรรมการเกษตรและอนุรักษ์พันธุ์สมุนไพร
6. คณะอนุกรรมการด้านอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้สมุนไพรเป็นวัตถุดิบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. คณะอนุกรรมการด้านตลาด

8. คณะอนุกรรมการด้านการส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การใช้สมุนไพร

สมุนไพรที่ได้รับคัดเลือกเพื่อทดลองใช้ในงานสาธารณสุขมูลฐานมี 5 ชนิดได้แก่

- ชุมเห็ดเทศ *Cassia alata* Linn เป็นยาถ่าย ยาระบายแก้ท้องผูก

- ฟ้ายทลายใจ *Andrographis paniculata* Wall ex Nees แก้เจ็บคอ

- ฝักราชวงศ์ (เสดดพังพอนตัวเมีย) *Clinacanthus nutans* (Burm f.) Lindan แก้อาการ
ชักเสบเฉพาะที่ถูกแมลงมีพิษกัดต่อย มีอาการบวมไม่มีอาการติดเชื้อ

- ขมิ้นชัน *Corcumalonga* Linn. แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ อาหารไม่ย่อย

- ว่านหางจระเข้ *Aloe barbadensis* Mill แก้ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

กรมวิทยาศาสตร์แพทย์เป็นหน่วยงานดำเนินการร่วมกับองค์การเภสัชกรรมและได้ทำการ
ศึกษาทดลองในโรงพยาบาลต่างๆ 5 แห่ง ได้แก่

- โรงพยาบาลบางกะพุ่มและสถานีอนามัยตำบลบ้านไร่ จ. พิษณุโลก

- โรงพยาบาลสูงเนินและสถานีอนามัยตำบลโนนดา จ. นครราชสีมา

- โรงพยาบาลวังเย็นและสถานีอนามัยตำบลวังใหม่ จ. ปราจีนบุรี

- โรงพยาบาลทุ่งสงและสถานีอนามัยตำบลเขาไร่ จ. นครศรีธรรมราช

- โรงพยาบาลและสถานีอนามัยตำบลหนองมะเขือ จ. ชอนแก่น

7. อุปสรรคและปัญหาของการวิจัยพัฒนายาจากสมุนไพร

ทวีศักดิ์ สุนทรธรรณศาสตร์ (2540 : 51-55) จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย ได้แบ่งอุปสรรคของการวิจัยพัฒนายาจากสมุนไพรแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ
ปัญหาทางด้านกฎหมาย ปัญหาทางด้านการศึกษาปฏิบัติกร และปัญหาอื่นๆ

7.1 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติยา ปี 2510 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบันแบ่งผลิตภัณฑ์ยา
ได้เป็น 2 ประเภทคือ ยาแผนปัจจุบันและยาแผนโบราณ ผู้ที่จะได้รับอนุญาตผลิตยาแผนโบราณ
ขึ้นทะเบียนยาแผนโบราณได้ ต้องอ้างสรรพคุณในตำรายาแพทย์แผนโบราณตามประกาศของ
คณะรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามก็มีการร้องขอให้มีการอนุญาตให้ใช้อุปกรณ์การผลิตยาแผนปัจจุบัน เพื่อให้
ได้ผลิตภัณฑ์ที่น่าใช้ยิ่งขึ้น เพื่อจะได้รับการตอบสนองจากรัฐบาล แต่อย่างไรก็ยังไม่มีการประกาศ
อย่างเป็นทางการ ตามพระราชบัญญัตินี้ยาเมื่อผ่านกระบวนการใดๆถือว่าเป็นการแปรรูป และ
หากมีการพิสูจน์ผลตาม ขั้นตอนวิทยาศาสตร์ตามข้อบ่งใช้ถูกกำหนดให้การพัฒนาใหม่นั้น มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการศึกษาวิจัยเป็นระยะเวลาในขั้นต่ำ 8-10 ปีกว่าจะได้ยาใหม่ 1 ชนิด ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก

7.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติ

7.2.1 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการผลิต สมุนไพรจะมีสารสำคัญที่แปรเปลี่ยนไปตามพื้นที่ปลูกสภาวะของดิน อายุการเก็บเกี่ยวฤดูกาลเก็บเกี่ยวและสภาวะหลังการเก็บเกี่ยวเป็นต้น ทำให้ต้องมีการควบคุมสภาพข้างต้น มิฉะนั้นจะไม่สามารถควบคุมความคงที่ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสมุนไพรแต่ละรุ่นได้

7.2.2 ปัญหาและอุปสรรคจากขั้นตอนวิจัย

2.1 กรรมวิธีวิเคราะห์ หากสมุนไพรมีตัวยามากกว่า 1 ชนิด การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความชำนาญอย่างสูงและปริมาณสารสำคัญมักแปรผันตามสภาวะต่างๆ

2.2 ผลการศึกษาทางเภสัชวิทยา พิษวิทยาและอื่นๆ การศึกษาทางเภสัชวิทยาจะต้องทดสอบผลหรือฤทธิ์ของสารสกัดสมุนไพรต่อร่างกายส่วนพิษวิทยาได้แก่การประเมินผลความปลอดภัยของการสกัดจากสมุนไพรต่อร่างกาย

7.2.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ

3.1 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เนื่องจากยังไม่เป็นรูปธรรมแต่เป็นการส่งเสริมประสบการณ์โครงการวิจัยบางเรื่องอาจจะต้องล้มเลิกไป เมื่อผลวิจัยให้ผลน้อยกว่าผลิตภัณฑ์จากสารสังเคราะห์ อาจจะทำให้ผลโครงการของภาครัฐหรือหน่วยงานนั้นถูกรีดถอนเงินทุน

3.2 เมื่อมีการวิจัยสำเร็จแต่ไม่มีสิทธิบัตรยาป้องกันผลงานวิจัยนั้นย่อมไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

3.3 ยาสมุนไพรไม่เป็นที่นิยมของแพทย์ปัจจุบัน มีเพียงแพทย์ส่วนน้อยที่สั่งยาสมุนไพรให้แก่ผู้ป่วยยังไม่แพร่หลาย

8. ตัวอย่างสมุนไพรที่สำคัญ เชนสุา พยากรณ์ (2525)

8.1 มะขามแขก

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Cassia angustifolia* Vahl.

ชื่ออังกฤษ : Indian Senna

ส่วนที่ใช้ : ใบแห้งและฝักแห้ง ช่วงอายุ 1 เดือนครึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรรพคุณ ใบแห้งและฝักแห้ง - ใช้เป็นยาถ่ายที่ดี ใบใช้ดีกว่าฝัก

วิธีและปริมาณที่ใช้ ใบมะขามหนัก 2 กรัม หรือ 2 หยิบมือ หรือใช้ฝัก 10-15 ฝัก ต้มกับน้ำ 1 ถ้วย 5 นาที ใส่เกลือเล็กน้อยเพื่อกลบรสฝืนรับประทานครั้งเดียว หรือใช้วิธีบดใบแห้งเป็นผงชงน้ำดื่ม บางคนดื่มแล้วเกิดอาการไอท้อง แก้อาการ โดยต้มรวมกับยาขับลมจำนวนเล็กน้อย (เช่น กระวาน กานพลู อบเชย) เพื่อแต่งรสและบรรเทาอาการไอท้อง
ข้อห้าม ผู้หญิงมีครรภ์ หรือมีประจำเดือนห้ามรับประทาน

8.2 เปล้าน้อย

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Croton sublyratus* Kurz., *C. Joufra* Roxb.

ชื่ออังกฤษ : -

ส่วนที่ใช้ : ใบ ราก ดอก ผล เปลือก แก่น

สรรพคุณ ใบ - ใช้บำรุงธาตุ แก้โรคกระเพาะ บำรุงโลหิต ประจำเดือน มีฤทธิ์สมานแผลในกระเพาะอาหารได้เป็นอย่างดี รักษาโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร เช่น แผลในกระเพาะอาหาร

ใบ, ราก - แก้คัน รักษาเมรังเพลิง รักษาโรคผิวหนังกลากเกลื้อน แก้โรคพยาธิต่าง ๆ แก้ไอเป็นโลหิต เป็นยาปฏิชีวนะ

ดอก - ขับพยาธิ ฆ่าพยาธิ

ผล - แก้โรคน้ำเหลืองเสีย

เปลือก - บำรุงโลหิต

แก่น - ขับโลหิต

วิธีใช้ นำในค่อนข้างอ่อน ตากแห้ง บดละเอียด ต้มหรือชงดื่ม(ต้นเปล้าน้อยที่ปลูกมีอายุ 2 ปี) ตดใบนำมาใช้ได้ เก็บใบได้ปีละ 2 ครั้ง

ข้อเสีย ทำให้คนไข้ได้ตัวยามีรสขมอม ตัวยามีเนิ่นอน และได้ตัวยาน้ำเจือปนไปด้วย ทำให้ประสิทธิภาพในการรักษาไม่สมบูรณ์ มีอาการข้างเคียง

นักวิทยาศาสตร์ ได้ค้นพบวิธีการสกัดตัวยาเปล้าน้อยบริสุทธิ์ได้คือ Plaunotol ออกมาขนาดรับประทานที่เหมาะสมคือ 380 มก./ วัน ประมาณ 8 อาทิตย์ อาการคนไข้ดีขึ้น 80-90 % และเมื่อส่องดูบาดแผลพบว่าได้ผล 60-80 %

อาการข้างเคียงน้อย มีเพียง 1-2 ราย ที่มีอาการผื่นขึ้น ท้องเสียแน่นท้อง ท้องผูก
Plautol ดูดซึมจากทางเดินอาหารได้ดี ส่วนใหญ่ถูก Oxidise ในตับ และขับออก ทาง
อุจจาระและปัสสาวะ

ข้อดีของตัวยาบริสุทธิ์ Plautol คือ

1. มีฤทธิ์สมานแผลในกระเพาะอาหาร และลำไส้ได้เป็นอย่างดี
2. มีฤทธิ์ กระตุ้นการสร้างเนื้อเยื่อลำไส้เสียไปทำให้แผลหายเร็วขึ้น
3. มีฤทธิ์ลดปริมาณการหลั่งของกรดในกระเพาะอาหารน้อยลง ทำให้ระบบป้องกันการ
ดูดซับกรดของเนื้อเยื่อบุกระเพาะซึ่งถูกทำลายด้วยสารบางชนิด กลับคืนดี
4. มีความเป็นพิษต่ำ

8.3 บอระเพ็ด

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Tinospora tuberculata* Beumee.

ชื่ออังกฤษ : -

ส่วนที่ใช้ : ราก ต้น ใบดอก ผล ส่วนทั้ง 5 เกษต

สรรพคุณ ราก - แก้ไข้เหนือ ไข้สันนิบาต แก้พิษไข้ ไข้จับสัน เจริญอาหาร

ต้น - บำรุงกำลัง บำรุงธาตุ แก้อาการแทรกซ้อน ขณะที่มีไข้ทรพิษ แก้ร้อนในกระหายน้ำ
แก้สะอึก เป็นยาอายุวัฒนะ

ใบ - ขับพยาธิ แก้ปวดฝี ยาลดความอ้วน ทำให้ผิวพรรณผ่องใส หน้าตาสดชื่น รักษาโรค
ผิวหนัง ผดผื่นคันตามร่างกาย แก้โลหิตคั่งในสมอง

ดอก - แก้พยาธิในท้อง ในฟัน ในหู

ผล - แก้เสมหะเป็นพิษ แก้ไข้พิษ

วิธีใช้และปริมาณที่ใช้ ใช้ยารักษาอาการดังนี้

1. อาการไข้ลดความร้อน ใช้เถาแก้ หรือต้นสน ครั้งละ 2 คืบครึ่ง (30-40 กรัม) ตำคั้น
เอาน้ำดื่มหรือต้มกับน้ำโดยใช้น้ำ 3 ส่วน ต้มเคี่ยวให้เหลือ 1 ส่วน ดื่มวันละ 2 ครั้ง ก่อน
อาหารเช้า - เย็นหรือเวลามีอาการ หรือใช้เถาสด ดองเหล้า ความแรง 1 ใน 10 รับประทาน
ครั้งละ 1 ช้อนชาของยาที่เตรียมไว้
2. เป็นยาชมช่วยเจริญอาหาร เมื่อมีอาการเบื่ออาหาร โดยใช้ขนาด และวิธีการเดียวกับใช้
แก้ไข้

8.4 ตะไคร้หอม

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Cymbopogon Nardus* , *Randel.*

ชื่ออังกฤษ : Citronella Grass

ส่วนที่ใช้ : ต้น ใบสด น้ำมันของต้นตะไคร้หอม

สรรพคุณ น้ำมันสกัดตะไคร้หอม - ประกับน้ำหอมทาตัวป้องกันยุง ไล่กระบอกผสมกับน้ำมันอื่นฉีดไล่ยุง

ทั้งต้น - แกักริดสีดวงในปาก ประโยชน์ขบลิ้มในลำไส้และแก้แน่นเพื่อได้ด้วย สตรี มีครรภ์รับประทานให้ตกลูกหรือทำลายโลหิตได้ด้วย (ทำแท้ง)

วิธีการใช้ ใช้ น้ำมันหอมระเหยทาตามตัว

8.5 เระ่ว

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Amomum xanthioides* *Wall.*

ชื่ออังกฤษ : B astrad cardamom, Tavoy cardamom

ส่วนที่ใช้ : เม็ดจากผลที่แก่จัด ราก ต้น ใบดอก ผล

สรรพคุณ เด็ดจากผลที่แก่จัด - เป็นยาแก้ท้องขึ้น ท้องอืดเพื่อ ขบลิ้ม แก้อาการคลื่นเหียน อาเจียน ขบน้ำนมหลังคลอด

ราก - แก้หืด แก้ไอ แก้ไข้ เชื้องซึม

ต้น - แก้อาการคลื่นเหียน อาเจียน

ใบ - ขบลิ้ม แก้ปัสสาวะพิการ แก้พิษอันเกิดเป็นเม็ดผื่น คันตามร่างกาย

ผล - รักษาโรคริดสีดวงทวาร แก้ท้องอืดเพื่อ แก้ปวดท้อง

วิธีและปริมาณที่ใช้

1. แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ขบลิ้มแน่นจุกเสียด โดยนำเมล็ดในของผลแก่มาบดเป็นผง รับประทานครั้งละ 1-3 กรัม (ประมาณ 3-9 ผล) วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร
2. ใช้เป็นเครื่องเทศ โดยใช้เมล็ด

8.6 กระเทียม

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Allium sativum* *Linn.*

ชื่ออังกฤษ : Garlic

ส่วนที่ใช้ : หัว ใบ ต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรรพคุณ ลดไข้ คออักเสบ เสียงแห้ง ขับพยาธิเส้นด้าย แก้หืด อัมพาต จุกแน่น ปวด
ตะโพก ทาเกลื้อน

วิธีและปริมาณที่ใช้

1. หัวกระเทียมประมาณ 2 ซ่อนโต๊ะ ทูบให้แตกแช่แอลกอฮอล์ 80 % 100 มิลลิลิตร
ตั้งไว้ 7 วัน รินน้ำยาที่ได้ประมาณ ครึ่งซ่อนโต๊ะให้คนไข้ที่ตัวร้อนจัดรับประทาน ทุก
3 ชั่วโมงจะลดอาการอักเสบ ลดไข้ได้
 2. กระเทียมแห้ง 1-2 หัว โขลกกับน้ำมันหรือกระทิสด ประมาณ 10 ซ่อนโต๊ะ กรองด้วย
ผ้าขาวบาง แล้วดูดเข้าลำไส้ช้าๆ ปล่อยให้สัก 6-15 นาที จะขับพยาธิเส้นด้ายออกมา
ทำเช่นนี้อาทิตย์ละ 3-4 ครั้งจะขับพยาธิหมด
 3. หัวกระเทียม 1-2 หัว โขลกกับน้ำส้มประมาณ 1 ซ่อนโต๊ะ แล้วกวาดในคอเป็นยา
สมานแก้เจ็บคอ เสียงแห้งได้
 4. หลังสระผมด้วยสบู่หรือแชมพูแล้ว เสร็จแล้วใช้กระเทียมโขลกละเอียดแล้วขยี้สระผม
อีกครั้งป้องกันผมหงอกได้
 5. หัวกระเทียมสดถูบริเวณเป็นเกลื้อนบ่อยๆจะทำให้เกลื้อนบางชนิดหายได้
- หัว - เป็นยาระบาย แก้ริดสีดวงอกและโรคผิวหนังบางอย่าง เป็นยาขับลมในลำไส้
ขับปัสสาวะและบำรุงธาตุ ขับระดู แก้โรคเส้นประสาท

8.7 มะค่าดีควาย

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Sapindus rarak* A. DC., *S. emarginatus* Vahl.

ชื่ออังกฤษ : Soapberry Tree

ส่วนที่ใช้ : ผล

สรรพคุณ ทำเป็นยาขง ใช้ฆ่าแมลงและเบื่อปลา นอกจากนี้ยังใช้ซักผ้าไหม ล้างเครื่อง
เพชรพลอยและสระผมได้

บทที่ 3

วิธีวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 1853 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร 95 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากวิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามแนวทางของบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2531 : 51) ได้กล่าวว่า ในกรณีที่ทราบประชากรที่แน่นอน (Finite Population) นั้นใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.1)

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จะได้ขนาดและกลุ่มตัวอย่างดังในตารางที่ 1

โดยการใช้สูตรหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาคศึกษาดังนี้

สูตร
$$x = \frac{fxn}{N}$$

เมื่อ x = จำนวนนักศึกษาแต่ละภาคศึกษาดังนี้

f = จำนวนนักศึกษาแต่ละภาควิชา

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในแต่ละภาควิชา

นักศึกษาภาควิชา	จำนวนนักศึกษา	ขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่าง
1.ภาควิชาเทคนิคเกษตร	101	5
2.ภาควิชาเทคโนโลยีผลิตพืช	320	17
3.ภาควิชาปฐพีวิทยา	47	2
4.ภาควิชาพืชสวน	143	7
5.ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช	174	9
6.ภาควิชาการนวัตศาสตร์	182	9
7.ภาควิชาบริหาร	450	23
8.ภาควิชาอุตสาหกรรม	364	19
9.ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง	72	4
รวมทั้งสิ้น	1853	n=95

สถานที่และระยะเวลาที่ทำการศึกษา

ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลจากนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทั้ง 9 ภาควิชา โดยใช้เวลาเก็บข้อมูลเป็นเวลา 2 เดือน ตั้งแต่ เดือน มกราคม ถึงเดือน กุมภาพันธ์

เครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการสอบถามทัศนคตินักศึกษาที่ต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรจำนวนทั้งสิ้น 95 ชุด ส่วนการทดสอบแบบสอบถาม นั้น ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับผู้ที่มิได้ถูกสุ่มเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ 20 คนและนำมาปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล จากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการ และจากการศึกษางานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษามาแล้ว
2. จากแบบสอบถาม

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำมาเรียบเรียงตามที่นักศึกษาได้ตอบแบบสอบถามมาแล้ว นำไปวิเคราะห์ผลโดยการใช้ค่าทางสถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$$\text{หาค่าร้อยละ} = \frac{n \times 100}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา

N = จำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมด

2. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$$\sum \frac{fx}{n}$$

เมื่อ \bar{x} = ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์

f = ความถี่ของตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์

$\sum x$ = จำนวนตัวอย่างของกลุ่มประชากร หรือข้อมูลที่ทำการศึกษา

n = จำนวนกลุ่มประชากร หรือข้อมูลทั้งหมดที่ทำการศึกษา

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2541 ถึงเดือนมีนาคม 2542 รวมระยะเวลา 9 เดือน (ตารางที่ 2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงแผนปฏิบัติการ

ลำดับที่	การดำเนินงาน	ก.ค. ส.ค. ก.ย. ต.ค. พ.ย. ธ.ค. ม.ค. ก.พ. มี.ค.
1.	ศึกษาและเขียนโครงสร้าง และสร้างเครื่องมือ	-----
2.	นำเสนอโครงร่าง	----
3.	เก็บรวบรวมข้อมูล	-----
4.	วิเคราะห์ข้อมูล	-----
5.	สรุปผลและจัดทำรูปเล่ม	-----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ปี 2541 ได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นจำนวน 95 คน ผลการศึกษาได้แยกนำเสนอออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 3)

จากการศึกษาพบว่า สถานภาพทั่วไปของนักศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 95 ราย ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.2 เป็นเพศหญิง และเพศชายร้อยละ 36.8 ซึ่งร้อยละ 66.3 มีอายุระหว่าง 20-22 ปี ร้อยละ 32.6 มีอายุอยู่ในช่วง 17-19 ปี และอายุ 23 ปีขึ้นไปร้อยละ 1.1 โดยมีอายุเฉลี่ย 20 ปี โดยอายุสูงสุด 25 ปี และอายุต่ำสุด 17 ปี เกินกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 97.9) มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,000-7,000 บาท ร้อยละ 1.1 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนระหว่าง 7,001-12,000 บาท ร้อยละ 1.1 มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 13,000 บาทขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,300 บาท

กลุ่มตัวอย่างอยู่ในภาควิชาบริหารธุรกิจ ร้อยละ 25.3 รองลงมา คือภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช ร้อยละ 21.1 ภาควิชาอุตสาหกรรม ร้อยละ 17.9 ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ ร้อยละ 10.5 ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช ร้อยละ 9.5 ภาคเทคนิคเกษตรและภาควิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พืชสวนมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 5.3 ภาควิชาวิทยาศาสตร์การประมง ร้อยละ 3.2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.1 คือ ภาควิชาปฐพีวิทยา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 27.4) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 4 ร้อยละ 24.2 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 3 ร้อยละ 23.2 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 1 ร้อยละ 22.1 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 2 ร้อยละ 2.1 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 2 (ต่อเนื่อง) และร้อยละ 1.1 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 1 (ต่อเนื่อง)

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	จำนวน (N = 95)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	35	36.8
หญิง	60	63.2
อายุ		
17-19 ปี	31	32.6
20-22 ปี	63	66.3
23 ปีขึ้นไป	1	1.1
อายุต่ำสุด 17 ปี		
อายุสูงสุด 25 ปี		
อายุเฉลี่ย 20 ปี		
ค่าใช้จ่าย		
2,000-7,000 บาท/เดือน	93	97.9
7,001-12,000 บาท/เดือน	1	1.1
12,001 บาทขึ้นไป	1	1.1
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,300 บาท		
ค่าใช้จ่ายสูงสุดต่อเดือน 20,000 บาท		
ค่าใช้จ่ายต่ำสุดต่อเดือน 2,000 บาท		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	915.36	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 95)	ร้อยละ
<u>ภาควิชาที่ศึกษา</u>		
เทคนิคเกษตร	5	5.3
เทคโนโลยีการผลิตพืช	17	17.9
ปฐพีวิทยา	2	2.1
พืชสวน	7	7.4
เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช	9	9.5
เทคโนโลยีการผลิตสัตว์	9	9.4
อุตสาหกรรม	19	20
วิทยาศาสตร์การประมง	4	4.2
บริหาร	23	24.2
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ปริญญาตรีปี 1	22	23.2
ปริญญาตรีปี 2	21	22.1
ปริญญาตรีปี 3	23	24.2
ปริญญาตรีปี 4	26	27.4
ปริญญาตรีปี 1 ต่อเนื่อง	1	1.1
ปริญญาตรีปี 2 ต่อเนื่อง	2	2.1

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร (ตารางที่ 4)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สาเหตุที่เลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร คือ ประโยชน์ของสมุนไพรร้อยละ 61.1 อยากรองใช้ ร้อยละ 27.4 ราคาไม่แพง ร้อยละ 5.3 และเหตุผลอื่นๆ เช่น มีความเสี่ยงต่อสารเคมีน้อย ร้อยละ 6.3 รู้จักผลิตภัณฑ์สารเคมีจากนิตยสาร ร้อยละ 61.1 พ่อแม่หรือเพื่อนแนะนำ ร้อยละ 56.8 จากหนังสือเรียนและร้านค้าหรือร้านขายยา มีจำนวนเท่ากันร้อยละ 33.7 จากวิทยุร้อยละ 25.3 และอื่นๆ เช่น โทรทัศน์ ร้อยละ 12.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

16034

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเหมาะสมแล้ว ร้อยละ 46.3 ราคาแพงเกินไปร้อยละ 25.3 ราคาถูก ร้อยละ 18.9 และอื่นๆ เช่น แล้วแต่คุณภาพและประเภท ร้อยละ 9.5 ในร้อยละ43.2 หากผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีราคาสูงขึ้นจะใช้น้อยลง ร้อยละ 25.3 จะใช้ตามปกติ ร้อยละ 13.7 มีเหตุผลอื่นๆ เช่น ดูที่ประสิทธิภาพสมุนไพรก่อน ร้อยละ 8.4 เลิกใช้ไปเลยและร้อยละ 9.5 จะเปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์อื่นแทน เกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 65.3) จะลองใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร หากมีการผลิตออกมาในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ร้อยละ 32.6 ยังไม่แน่ใจที่จะใช้ และร้อยละ 2.2 ไม่มั่นใจที่จะใช้

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ข้อมูล	จำนวน (N=95)	ร้อยละ
สาเหตุที่ท่านใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร		
1. ประโยชน์ของสมุนไพร	58	61.1
2. ราคาไม่แพง	5	5.3
3. อยากลองใช้	26	27.4
4. อื่น ๆ	6	6.3
รู้จักผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากแหล่งใด		
1. นิตยสาร	58	61.1
2. วิทยุ	24	25.3
3. หนังสือเรียน	32	33.7
4. พ่อแม่หรือเพื่อน	54	56.8
5. ร้านค้าหรือร้านขายยา	32	33.7
6. อื่น ๆ	12	12.6
ความคิดเห็นต่อราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพร		
1. ถูก	18	18.9
2. พอเหมาะ	44	46.3
3. แพง	24	25.3
4. อื่นๆ	9	9.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N=95)	ร้อยละ
หากผลิตภัณฑ์สูงขึ้นท่านจะ		
1. เปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์อื่น	9	9.5
2. ใช้ตามปกติ	24	25.3
3. ใช้น้อยลง	41	43.2
4. เลิกใช้	8	8.4
5. อื่น ๆ	13	13.7
ถ้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีการผลิตออกมา ในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมจะ		
1. ลองใช้	62	65.3
2. ไม่มั่นใจ	31	32.6
3. ไม่มั่นใจ	2	2.2

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร (ตารางที่ 5)

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในด้านความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 53.7
สะดวกและร้อยละ 15.3 ไม่สะดวก

ประเภทของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามคิดเป็นร้อยละ 74.7
เช่น สบู่ ร้อยละ 27.4 ผงขัดหน้า ร้อยละ 25.3 แชมพู ร้อยละ 45.3 ครีมบำรุงผิว ร้อยละ 24.2 และ
อื่นๆ อาทิ ผงขัดผิว ร้อยละ 4.2

ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 75.8 โดยนิยมบริโภคเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพร้อยละ
50.5 ยาสมุนไพรสำเร็จรูป ร้อยละ 29.5 อาหารชีวจิต ร้อยละ 15.8 และชนิดอื่นๆ เช่น ยาอม ยาต้ม
หรือ ครีมทาแผล ร้อยละ 3.2

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำจัดศัตรูพืช คิดเป็น ร้อยละ 27.4 อาทิ สารสกัดสะเดา ร้อยละ
9.5 สารสกัดตะไคร้หอม ร้อยละ 16.8 ผลิตภัณฑ์ผงสำเร็จของรากหางไหล ร้อยละ 2.1 ผลิตภัณฑ์
ไล่แมลงสมุนไพร ร้อยละ 10.5 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความถี่ในการบริโภค พฤติกรรมที่บริโภคมากที่สุด คือ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมาคือ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 18.9 ไม่แน่นอนในการบริโภคคิดเป็น ร้อยละ 17.9 ส่วนบริโภคทุกวัน ร้อยละ 14.7 และน้อยที่สุด ร้อยละ 8.4 บริโภค 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์

วิธีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร นักศึกษาส่วนใหญ่พิจารณาจากคุณค่าที่ได้รับ คิดเป็นร้อยละ 85.3 รองลงมาพิจารณาจากชนิดของสมุนไพร ร้อยละ 45.3 พิจารณาจากคำรับรอง ร้อยละ 43.2 เลือกที่ราคา ร้อยละ 41.1 ดูที่ยี่ห้อผู้ผลิตคิดเป็นร้อยละ 15.8 และพิจารณาจากส่วนประกอบอื่นๆ ร้อยละ 6.3

สาเหตุในการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรของนักศึกษา ส่วนใหญ่จะเลือกบริโภคจากผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณค่าตามธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือ ประโยชน์ที่ได้รับมากกว่า ผลิตภัณฑ์สารเคมี ร้อยละ 53.7 เพราะราคาถูก ร้อยละ 33.7 ใช้ทรัพยากรในประเทศ ร้อยละ 30.5 เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ร้อยละ 29.5 และสาเหตุอื่นๆ เช่น ปลอดภัยกว่าสารเคมี ร้อยละ 12.6

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ข้อมูล	จำนวน (N = 95)	ร้อยละ
ความสะดวกในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์		
1. สะดวก	51	53.7
2. ไม่สะดวก	43	45.3
ประเภทของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ท่านใช้		
1. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงาม	71	74.7
2. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ	72	75.8
3. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำจัดศัตรูพืช	26	27.4
4. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรชนิดอื่นๆ ระบุ	5	5.3
ชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามที่ใช้		
1. สบู่	26	27.4
2. ผงขัดหน้า	24	25.3
3. แชมพู	43	45.3
4. ครีมบำรุงผิว	23	24.2
5. อื่น ๆ	4	4.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

. ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N = 95)	ร้อยละ
ชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมสุขภาพที่ใช้		
1. เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ	48	50.5
2. ยาสมุนไพรสำเร็จรูป	28	29.5
3. อาหารชีวจิต	15	15.8
4. อื่นๆ	3	3.2
ชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำจัดศัตรูพืช		
1. สารสกัดสะเดา	9	9.5
2. สารสกัดตะไคร้หอม	16	16.8
3. ผลิตภัณฑ์ผลสำเร็จของรากหางไหล	2	2.1
4. ผลิตภัณฑ์ไล่แมลงสมุนไพร	10	10.5
5. อื่นๆ	3	3.2
ความถี่ในการบริโภคสมุนไพร		
1. ทุกวัน	14	14.7
2. 1 ครั้ง / สัปดาห์	18	18.9
3. 2-3 ครั้ง / สัปดาห์	36	37.9
4. 4-5 ครั้ง / สัปดาห์	8	8.4
5. อื่นๆ	17	17.9
วิธีเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยพิจารณาจาก		
1. คำรับรอง	41	43.2
2. คุณค่าที่ได้รับ	81	85.3
3. การบรรจุหีบห่อ	18	18.9
4. ยี่ห้อผู้ผลิต	15	15.8
5. ชนิดของสมุนไพร	43	45.3
6. ราคา	39	41.1
7. อื่นๆ	6	6.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (N=95)	ร้อยละ
สาเหตุที่ใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร		
1. มีคุณค่าตามธรรมชาติ	76	80.0
2. ใช้ทรัพยากรในประเทศ	29	30.5
3. เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน	28	29.5
4. ราคาถูก	32	33.7
5. ประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี	51	53.7
6. อื่นๆ	12	12.6

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ในส่วนของความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อให้สามารถวัดระดับความคิดเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้ให้คะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วย 3 คะแนน ไม่แน่ใจ 2 คะแนน ไม่เห็นด้วย 1 คะแนน โดยวัดจากคะแนน รวมคะแนนเฉลี่ยต่อชุด จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยมี 11 ประเด็น คือ เลือกลงใช้สมุนไพร เพราะห่วงใยสุขภาพ , เพศหญิงใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร มากกว่าเพศชาย , ปัจจุบันผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยกว่าเดิม , ประโยชน์ของสมุนไพรไม่แพ้ผลิตภัณฑ์สารเคมี , คนส่วนใหญ่มักใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีมากกว่า ผลิตภัณฑ์สมุนไพร , ราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเหมาะสมแล้ว , การใช้สมุนไพรเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน , ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในปัจจุบันหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าทั่วไป , ผลิตภัณฑ์สมุนไพรควรขยายตลาดมากขึ้น , ผลิตภัณฑ์สมุนไพรราคาถูกกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี , ประโยชน์ที่ได้จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่ต้องการ และไม่มีผู้ตอบไม่แน่ใจเลย สุดท้าย ไม่เห็นด้วยมี 1 ประเด็นคือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรล้ำสมัยเป็นของคนรุ่นเก่า

ข้อวิจารณ์

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตรพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมที่จะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากประโยชน์ของสมุนไพรที่ได้รับ และในขณะเดียวกันสื่อที่ทำให้ให้นักศึกษาได้รับรู้ข่าวสารสมุนไพรมากที่สุดคือนิตยสาร ซึ่งทำให้นักศึกษามีความสนใจเรื่องสมุนไพรมากขึ้นกว่าเดิม ดังเช่น ปลายปี ได้กล่าวว่า ปัจจุบันเรื่องของสมุนไพรกำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เรื่องราวของสมุนไพรจึงถูกถ่ายทอดหรือนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น วิทยู โทททัศน์ หนังสือหรือวารสารค่อนข้างถี่ ในช่วงนี้ โดยเฉพาะการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานสมุนไพรหรือใช้สมุนไพรบำบัดโรค และดูเหมือนว่าจะทำให้วงการแพทย์แผนไทยได้ถูกปลุกให้ตื่นขึ้นมาอีกครั้ง ในด้านราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าราคาเหมาะสมแล้ว แต่ต้องพิจารณาจากคุณภาพและประเภทของผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วย จะเห็นได้ว่า ในการเลือกซื้อสินค้าในปัจจุบันผู้บริโภคมีการเลือกสรรและละเอียดลออในการเลือกซื้อมากกว่าในอดีต

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความสะดวกในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร และนักศึกษาส่วนใหญ่นิยมใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามและเพื่อสุขภาพ เช่น แชมพูและเครื่องสำอางเพื่อสุขภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งสองประเภทเป็นปัจจัยที่อยู่ใกล้ตัวนักศึกษามากกว่าผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นๆ ปลายปี (2541:120) ได้กล่าวว่า ที่ผ่านมามีสมุนไพรถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมยาเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันสมุนไพรถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีข้อจำกัดต่างๆ น้อยกว่าอุตสาหกรรมผลิตยาและทำให้ความต้องการโดยรวมของสมุนไพรเพิ่มมากขึ้น นั้นย่อมหมายถึง โอกาสในการขยายตัวของตลาดสมุนไพรจะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมนั่นเอง ในการวิจัยจะเห็นได้ว่านักศึกษากลุ่มใหญ่เล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับและคุณค่าตามธรรมชาติในผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งอาจจะมีมากกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี

ความคิดเห็นในการบริโภค ในการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สนับสนุนที่จะนำสมุนไพรกลับมาใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบันซึ่งเป็นการทดแทนการใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมี โดยปลายปี (2541:119) ได้กล่าวว่า มูลค่าการบริโภคน้ำมันโบริกานในแต่ละปีมีประมาณหนึ่งหมื่นล้านบาทเศษหรือคิดเป็น 20 % โดยประมาณเมื่อเทียบกับมูลค่าการบริโภคน้ำมันทั้งหมด ก็นับว่าเป็นปริมาณไม่น้อยเลย ส่วนใหญ่จะเป็นยาสมุนไพรที่ใช้กับอาการเบื้องต้นที่มักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ยาแก้ไอ ยาแก้ไข้ ยาระบาย แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ยาหอม เป็นต้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่งยาแผนปัจจุบัน ฉันทรา พุนศิริ (2539:53) ได้กล่าวว่า ในอดีตที่ผ่านมา มีจุดอ่อนของการนำเอาสมุนไพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาใช้คือ ความไม่มั่นใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็นฤทธิ์ยา ความสม่ำเสมอของคุณภาพ หรือความสะอาดและความปลอดภัยในการใช้ ดังนั้นงานวิจัยที่มีเป้าหมายชัดเจน มีหลักฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยมีคณะวิจัยสหวิชาการร่วมมือวิจัยยาจากสมุนไพรที่โน้มน้าวใจให้ประชาชนรวมถึงแพทย์หันมาสนับสนุนยาสมุนไพรนั้นๆได้ และในขณะเดียวกันนักศึกษาก็มองราคาเป็นส่วนสำคัญในการเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรควรมีราคาที่เหมาะสมไม่แพงเกินไป และควรที่หาหนทางในการขยายตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีประสิทธิภาพเพื่อโน้มน้าวให้คนในปัจจุบันกลับมาใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากยิ่งขึ้น ดังเช่น พรหมจิต ศรีลัมพ์ (2541:358) ได้กล่าวว่าอุปสรรคสำคัญในการขยายตลาดของสมุนไพรก็คือการขาดความมั่นใจในสรรพคุณของสมุนไพร รวมไปถึงเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยด้วย ดังนั้นอุตสาหกรรมยาแผนโบราณของเราต้องพัฒนากระบวนการผลิตให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นรวมทั้งอุตสาหกรรมเครื่องดื่มสมุนไพร อาหารเสริมและเครื่องสำอางซึ่งเป็นธุรกิจที่กำลังเติบโตอย่างมากในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ความคิดเห็น	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านเลือกใช้สมุนไพรเพราะห่วงใยในสุขภาพ	2.87	เห็นด้วย
2. เพศหญิงใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากกว่าเพศชาย	2.48	เห็นด้วย
3. ปัจจุบันผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยกว่าเดิม	2.79	เห็นด้วย
4. ประโยชน์ของสมุนไพรไม่แพ้ผลิตภัณฑ์สารเคมี	2.71	เห็นด้วย
5. คนส่วนใหญ่มักใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีมากกว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพร	2.85	เห็นด้วย
6. ราคาของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเหมาะสมแล้ว	2.54	เห็นด้วย
7. การใช้สมุนไพรเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน	2.84	เห็นด้วย
8. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในปัจจุบันหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าทั่วไป	2.50	เห็นด้วย
9. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรล้ำสมัยเป็นของคนรุ่นเก่า	1.20	ไม่เห็นด้วย
10. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรควรขยายตลาดมากขึ้น	2.88	เห็นด้วย
11. ท่านคิดว่าราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพรถูกกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี	2.34	เห็นด้วย
12. ท่านคิดว่าประโยชน์ที่ได้จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่ท่านต้องการหรือไม่	2.54	เห็นด้วย
หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34-3.00	เห็นด้วย
	1.67-2.33	ไม่แน่ใจ
	1.00-1.66	ไม่เห็นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ปีการศึกษา 2541 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ซึ่งการศึกษาคั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาสรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 63.2 เพศชาย ร้อยละ 36.8 มีอายุระหว่าง 20-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.3 โดยอายุเฉลี่ย 20 ปี ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2000-7000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 97.9 โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่าย 4300บาท/เดือน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีปี 4 คิดเป็นร้อยละ 27.4 ในภาควิชาบริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 27.4

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภค

ในปัจจุบันที่มีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากการศึกษาวิจัยจะเห็นได้ว่า สาเหตุที่นักศึกษาใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรส่วนใหญ่จะเลือกบริโภคจากประโยชน์ของสมุนไพร ซึ่งจะเห็นว่า นิตยสารเป็นแหล่งกระจายข่าวได้ดีกว่าในส่วนอื่นๆ รองลงมาคือ การบอกเล่าจากพ่อแม่หรือเพื่อน ในส่วนของราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพร นักศึกษาส่วนใหญ่จะเห็นว่า เหมาะสมแล้วในปัจจุบัน แต่หากผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีราคาสูงขึ้นก็จะใช้น้อยลง และส่วนใหญ่อยากจะทำลองใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในรูปแบบที่แปลกใหม่ไปจากเดิม

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

จากการศึกษาจะเห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสะดวกในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยนิยมที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ มีจำนวนใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์เสริมความงาม และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามที่นิยมใช้กันมากคือ แชมพู ในด้านเพื่อสุขภาพนิยมกันมาก เช่น คือเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งสองประเภทเป็นปัจจัยที่อยู่ใกล้ตัวนักศึกษา มากกว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรชนิดอื่นๆ เช่น กำจัดศัตรูพืช ในขณะเดียวกัน ความต้องการี่ของการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมักนิยมใช้ 2-3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ โดยอาจจะมีความถี่น้อยกว่า ผลิตภัณฑ์สารเคมีชนิดอื่น ซึ่งใช้กันเป็นประจำทุกวัน วิธีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร นักศึกษามักจะพิจารณาคุณค่าที่จะได้รับมากกว่าส่วนอื่นๆ แต่ส่วนที่นักศึกษาไม่ค่อยจะสนใจนัก คือ ยี่ห้อผู้ผลิต ซึ่งต่างไปจากผลิตภัณฑ์สารเคมีทั่วไปที่มักจะเน้นไปที่ยี่ห้อผู้ผลิตมากกว่า อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยจะเห็นได้ นักศึกษาส่วนใหญ่มักจะเล็งเห็นคุณค่าธรรมชาติและประโยชน์ของสมุนไพรที่มีมากกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี เพื่อที่จะนำไปเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ความคิดเห็นในการบริโภค

นักศึกษากลุ่มนี้มักจะเห็นด้วยกับการนำเอาสมุนไพรกลับมาใช้ในปัจจุบันให้มีมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องด้วยประโยชน์ของสมุนไพรมีพอๆ หรืออาจจะมากกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี แต่อย่างไรก็ดีราคาของผลิตภัณฑ์สมุนไพรก็เป็นส่วนสำคัญ ควรที่จะมีราคาเหมาะสมไม่ควรมีราคาแพงเกินไป และควรที่จะหาทางขยายตลาด เพื่อที่จะได้สะดวกในการซื้อหาผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากขึ้นไป จากเดิม ซึ่งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านอีกด้วย ดังนั้นควรที่จะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ทันเทียมกับผลิตภัณฑ์สารเคมี และส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการศึกษาและข้อสรุปที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พฤติกรรมการใช้ และทัศนคติของนักศึกษา ต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและแก้ไขผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีคุณภาพที่ดีไปกว่าเดิม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรคือ ประโยชน์ของสมุนไพรที่จะได้รับ รูปแบบผลิตภัณฑ์และความสะดวกในการใช้ ดังนั้นในการส่งเสริมในแง่การตลาดควรจะมีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่น่าพอใจ เพื่อเพิ่มความสะดวกในการบริโภค จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคนิยมปัจจัยที่อยู่ใกล้ตัว เช่น แชมพู และเครื่องสำอางเสริมสุขภาพ ซึ่งมีจำหน่ายอยู่ทั่วไป ดังนั้นผู้ที่ทำการผลิตควรมุ่งไปที่ปัจจัยจำเป็นใกล้ตัวและรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อสะดวกในการใช้ และที่สำคัญคือการกระจายสินค้าให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสูงสุด

2. ราคาก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมากในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรจะเห็นได้ว่า หากผลิตภัณฑ์สมุนไพรชนิดใดที่มีราคาสูงกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมีมักจะไม่เป็นที่นิยมใช้กัน ดังจากที่เห็นได้จากผลการศึกษา หากราคาผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น จะทำให้ผู้บริโภคใช้น้อยลง ดังนั้นควรมีการตั้งราคาให้เหมาะสมกับประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ซึ่งอาจทำให้คนส่วนใหญ่กลับมาใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากขึ้นกว่าเดิม

ปัญหาที่พบในการทำวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวผู้ทำการวิจัยเองก็ประสบปัญหา คือ ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ค่อยเข้าใจแบบสอบถาม ทั้งนี้อาจจะผู้ตอบแบบสอบถามไม่ให้ความสำคัญกับการตอบแบบสอบถามเท่าที่ควรจะเป็น หรือ เวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามเร่งรีบเกินไป ดังนั้น เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความร่วมมือต้องปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนทำการแจกแบบสอบถามควรบอกก่อนว่าจะนำข้อมูลไปทำอะไร
2. ให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม
3. ให้คำแนะนำพร้อมอธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาแบบสอบถามบ้างเล็กน้อย ดังนั้น เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปอย่างมีระบบผู้วิจัยต้องปฏิบัติดังนี้
 - 3.1 ควรเลือกเวลาแจกแบบสอบถาม ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามว่างเพื่อขอเท็จจริงจากข้อมูลที่ได้
 - 3.2 เพื่อเป็นการง่ายต่อการทำวิจัย ควรศึกษาข้อมูลจากทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

ฉันทรา พูนศิริ. 2539. "สู่ทางการพัฒนาสมุนไพรเพื่อใช้ทดแทนยาแผนปัจจุบัน".

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 11(2) : 53

เชษฐา พยากกรณ์. 2525. สมุนไพรในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : เชษฐา

ทวีศักดิ์ สุนทรธนาศาสตร์. 2540. "ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยพัฒนายาจากสมุนไพร

ในไทย". วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 12(3) :51-55

ทวีศักดิ์ สุนทรธนาศาสตร์. 2525. "สารสกัดสมุนไพร". วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

:20-30

เทคโนโลยีชาวบ้าน. 2541. กรุงเทพมหานคร : 18 กรกฎาคม 2541. น.8

นัย บำรุงเวช. 2540. "การใช้สมุนไพรทดแทนยาฆ่าแมลง". เทคโนโลยีชาวบ้าน.

9(139) :13-14

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ:

สามเจริญพานิช

ประเวช วะสี. 2538. "มหัศจรรย์อาหารไทย". ฉลาดบริโภค. 20:9-16

ปลายปัก. 2541. "สมุนไพรยุทธศาสตร์เพื่อการกู้ชาติ". เคนเกษตร. 22(9) : 117-120

พร้อมจิต ศรีลัมพ์. 2541. "สมุนไพรมุมมองจาก ผศ. พร้อมจิต ศรีลัมพ์". เคนเกษตร.

15(12) : 358-362

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไพบุลย์ ไพรีพ่ายฤทธิ. 2540. "ภูมิปัญญาไทยสมุนไพรไทย". UPDATE. 15(2):174-177

ภัสตรา เงินดี. 2539. "สมุนไพรกับสาธารณสุขมูลฐาน" วารสารสมาคมสมุนไพรแห่งประเทศไทย.

ลัดดาวัลย์ บุญรัตนกรกิจ. 2539. "โอกาสและทางเลือกของสมุนไพรไทย". วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 11(3):31-33

ศศิธร วสุวัต. 2540. "วิวัฒนาการของการใช้ประโยชน์สมุนไพรไทย". วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 12(2) : 7-12

สุนทรี สิงหบุตรา. 2536. สรรพคุณสมุนไพรไทย 200 ชนิด. กรุงเทพฯ :
ไอเอส.พรินติ้งเฮาส์.

สมจิต โยธะคง. 2536. "สมุนไพรพิษไทยที่ไม่ควรมองข้าม". เคหเกษตร. 15(12) :
358-362

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ท่านรู้จักผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากแหล่งใด

- () 1 นิตยสาร () 2 วิทยู
 () 3 หนังสือเรียน () 4 พ่อแม่ หรือเพื่อน
 () 5 ร้านค้าหรือร้านขายยา () 6 อื่น ๆ _____

8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อราคาสินค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- () 1 ถูก () 2 พอเหมาะ
 () 3 แพง () 4 อื่น ๆ _____

9. หากสมุนไพรมีราคาสูงท่านจะ

- () 1 เปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์อื่น () 2 ใช้ตามปกติ
 () 3 ใช้น้อยลง () 4 เลิกใช้
 () 5 อื่น ๆ ระบุ _____

10. ถ้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีการผลิตออกมาในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม ท่านจะ

- () 1 ลองใช้ () 2 ไม่มั่นใจ
 () 3 ไม่ใช้ เพราะ _____

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

1. ท่านมีความสะดวกเพียงใดในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

- () 1 สะดวก () 2 ไม่สะดวก

2. ประเภทของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ท่านใช้

- () 1 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงาม
 () 2 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพ
 () 3 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำจัดศัตรูพืช
 () 4 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรชนิดอื่นๆ ระบุ _____

3. ชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมความงามที่ท่านใช้คือ

- () 1 สบู่ () 2 ผงขัดหน้า
 () 3 แชมพู () 4 ครีมบำรุงผิว
 () 5 อื่น ๆ _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสริมสุขภาพที่ท่านใช้คือ
- () 1 เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ () 2 ยาสมุนไพรสำเร็จรูป
 () 3 อาหารชีวจิต () 4. อื่น ๆ _____
5. ชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชที่ท่านใช้คือ
- () 1 สารสกัดสารสะเดา () 2 สารสกัดจากตะไคร้หอม
 () 3 ผลิตภัณฑ์ผลสำเร็จของรากหางไหล () 4 ผลิตภัณฑ์ไล่แมลงสมุนไพร
 () 5 อื่น ๆ _____
6. ใน 1 สัปดาห์ ท่านใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยเฉลี่ยกี่ครั้งต่อสัปดาห์
- () 1 ทุกวัน () 2 1 ครั้ง/ สัปดาห์
 () 3 2-3 ครั้ง/ สัปดาห์ () 4 4-5 ครั้ง/ สัปดาห์
 () 5 อื่น ๆ _____
7. วิธีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพร ท่านพิจารณาจากอะไร
- () 1 คำรับรอง () 2 คุณค่าที่ได้รับ
 () 3 การบรรจุหีบห่อ () 4 ยี่ห้อผู้ผลิต
 () 5 ชนิดของสมุนไพร () 6 ราคา
 () 7 อื่น ๆ _____
8. เพราะเหตุใดท่านจึงใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- () 1 มีคุณค่าตามธรรมชาติ () 2 ใช้ทรัพยากรในประเทศ
 () 3 เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน () 4 ราคาถูก
 () 5 ประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี () 6 อื่น ๆ _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพร

คำถาม	(3) เห็นด้วย	(2) ไม่แน่ใจ	(1) ไม่เห็นด้วย
1. ท่านเลือกใช้สมุนไพรเพราะห่วงใยสุขภาพ			
2. เพศหญิงใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมากกว่าเพศชาย			
3. ปัจจุบันผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยกว่าเดิม			
4. ประโยชน์ของสมุนไพรไม่แพ้ผลิตภัณฑ์สารเคมี			
5. คนส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีมากกว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพร			
6. ราคาของผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีราคาเหมาะสม			
7. การใช้สมุนไพรเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน			
8. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าทั่วไป			
9. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรล้ำสมัยเป็นของคนรุ่นเก่า			
10. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรควรรขยายตลาดมากขึ้น			
11. ท่านคิดว่าราคาผลิตภัณฑ์สมุนไพรราคาถูกกว่าผลิตภัณฑ์สารเคมี			
12. ท่านคิดว่าประโยชน์ที่ได้จากผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามที่ท่านต้องการหรือไม่			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้